

GemeenteNijmegen
Directie Wijk en Stad
Afdeling Bedrijfsvoering

Aan:
Ab Smit

Visie vooraf
Peter Steijn

Datum:
25 maart 2010

van:
Theo Peters

Onderwerp:
Het gesloten systeem van het Voorzieningen en ProgrammaPlan Waalsprong (VPP)

De basis

Op 18 mei 2005 heeft de Raad het Strategisch Beleidskader voor de ontwikkeling van programma's en voorzieningen in Nijmegen Noord (de Waalsprong) vastgesteld. Dit betreft de sociale en maatschappelijke voorzieningen, de brandweezorg en het beheer van de openbare ruimte. Beleidsmatig worden alle inhoudelijke ambities tot en met 2023 daarbij in beeld gebracht en vertaald in enerzijds kosten van de fysieke voorzieningen en anderzijds de kosten die op de verschillende programma's worden geraamd. In het strategische beleidskader is tevens het financiële kader vastgelegd waarbinnen deze ontwikkelingen in de meerjarenbegroting worden gerealiseerd: dit dient een gesloten systeem te zijn. De kosten die gemaakt worden binnen de waalsprong moeten worden gedekt uit de extra inkomsten (gemeentefonds, belastingen) die de waalsprong genereert.

Waarom doen we dit

Om de kosten voor de baat te kunnen laten gaan: Door realisatie van de voorzieningen naar voren te halen blijven de huidige en nieuwe bewoners in de waalsprong hiervan niet jarenlang verstoken. Ook wordt de aantrekkelijkheid om in de Waalsprong te gaan wonen verhoogd en helpt het mee om tijdig een gezond sociaal klimaat te creëren. Woningbouwontwikkeling wordt hiermee gestimuleerd.

Hoe werkt het

De kosten van de voorzieningen als onderwijs, sport, kunst & cultuur en de kosten op de programma's van de begroting worden meerjarig (extracomptabel) in verband gebracht met de toe te rekenen dekkingsmiddelen uit het gemeentefonds en belastingopbrengsten die later in de looptijd pas hun volledig rendement op leveren. Vrijgave van de middelen altijd via apart raadsbesluit.

Wat gaat er financieel om binnen het VPP

In onderstaande opstelling zijn voor de verschillende onderdelen de jaarbedragen tot einde looptijd van dit VPP opgeteld.

Omschrijving	Lasten	Omschrijving	baten
Voorzieningen	129.666	Gemeentefondsuitkering	170.133
Programmakosten	174.615	OZB	111.135
		Afvalstoffenheffing	15.049
		Suppletieregeling	9.020
Totaal	304.281	Totaal	305.337
Overschot	1.056		

Op zich zeggen deze bedragen niet zoveel omdat ze niet taakstellend zijn en voordat tot daadwerkelijke uitgaven wordt overgegaan nog afzonderlijke raadbesluiten nodig zijn. (ongeveer nog te bestemmen ongeveer 65 miljoen aan investeringen en ongeveer 100 miljoen aan programmakosten) Ze geven wel een beeld dat de lasten en batens van het voorzieningenplan in evenwicht zijn en dat was immers bij de instelling van dit plan het uitgangspunt. Het gepresenteerde overschot is het totaal van alle tekorten en overschotten in enig jaar gedurende de looptijd. Voor de afdekking van tekorten gedurende de looptijd is een reserve beschikbaar. Het saldo van de reserve bedraagt per 1 januari 2009 € 4,8 miljoen. Voor het verloop van de reserve wordt verwezen naar de bijlage 1. Daarin is te zien dat de reserve in 2018 een maximaal negatieve stand bereikt van 18,5 miljoen! om uiteindelijk te eindigen met een positieve stand van bijna 6 miljoen in 2023.

Wat zijn op dit moment de problemen in het voorzieningenplan?

Eerste punt is dat er in het plan ingegrepen/bezuinigd moet worden vanwege de geraamde (en naar verwachting toenemende) tekorten in de komende jaren. Het plan is in de huidige opzet niet houdbaar meer. De tekorten lopen te hoog op, het duurt te lang voor de tekorten terugverdiend worden, en het risico dat het nooit sluitend wordt als het tegenvalt is te groot.

Tweede punt is dat daarbovenop nog komt dat de inkomsten (GF) nog naar beneden bijgesteld moeten worden als gevolg van de rijksmaatregelen, en ook dat de bevolkingsprognose in de waalsprongmonitor naar beneden is bijgesteld (effect nieuwe GREX van de GEM). E.e.a conform B&W voorstel en besluit d.d. 8 december 2009 en brief aan raad (behandeld op 13 januari 2010).

Er is behoefte aan een bijstelling van het oorspronkelijke strategisch kader om de verdere ontwikkeling van de voorzieningen af te stemmen op nieuwe inzichten en maatschappelijke ontwikkelingen, en op de financiële mogelijkheden.

Kenmerk gesloten systeem

- Duidelijk verband tussen kosten en opbrengsten binnen het systeem.
- Kosten kunnen voor de baat uitgaan. Beleid is dus veel sneller uit te voeren omdat bij uitgaven/investeringsbesluit dekking niet meteen aanwezig hoeft te zijn. Het financiële beeld van het huidige plan maakt overigens duidelijk dat er ook binnen het gesloten financieel systeem grenzen zijn aan de mate waarin tijdelijke tekorten aanvaardbaar zijn.
- Vooral grote (bovenwijkse) investeringen zijn risicovol want de praktijk is dat de uitgaven al realiteit zijn en de inkomsten en het moment waarop die beschikbaar komen nog onzeker zijn.

- Besluiten tot uitgaven c.q. investeringen lopen niet mee in de integrale gemeentebrede afweging maar worden op basis van het strategisch beleidskader voor de lange termijn ontwikkeling binnen de financiële mogelijkheden van het gesloten systeem afgewogen.
- Op basis van de huidige inschattingen zal de bestaande reserve niet voldoende zijn om de tijdelijke tekorten volledig af te dekken, zodat de over enkele jaren sprake is van een negatieve reserve. Kan niet volgens BBV.
- Bij Bezuinigingen (gewijzigde inkomstenverwachting): gelijk boter bij de vis. Aanpassing van het plan doordat realisatie van de bezuinigingen binnen het systeem plaats moeten vinden.
- De komende bezuinigingen via het gemeentefonds treffen de waalsprong in gelijke mate als de normale begroting.
- Programmakosten binnen het voorzieningenplan zijn genormeerd op de kosten in de stadsbegroting. Bezuinigingen op de programma's kunnen dus 1 op 1 doorvertaald worden in het voorzieningenplan.

Wat als het gesloten systeem wordt opgeheven?

- Belangrijkste kenmerk van het gesloten systeem kan niet meer: de kosten kunnen niet meer voor de baat gaan. Met uitgaven en investeringen zal gewacht moeten worden tot de woning- en inwonersaantallen voldoende inkomsten hebben gegenereerd, tenzij binnen de totale stadsbegroting daar ruimte voor gemaakt wordt.
- Bij gelijkblijvend waalsprongbeleid komt het jaarlijks tekort ten laste van de gemeente begroting:

Jaar	X1000
tekort 2009	1.434
tekort 2010	2.134
tekort 2011	2.702
tekort 2012	3.847
tekort 2013	3.052
tekort 2014	2.707
tekort 2015	4.103
tekort 2016	2.643
tekort 2017	864

- Het afwegingskader wordt verruimd naar de gehele stad, waarmee het strategisch kader voor de lange termijnontwikkeling voor de waalsprong aangepast wordt.
- Programmakosten voor 100 miljoen en Investeringsruimte van ongeveer 65 miljoen kan in principe de gemeentebrede afweging worden meegenomen. (Is natuurlijk maar betrekkelijk want in de waalsprong zullen toch voorzieningen moeten komen c.q. worden al gepland. Denk aan voorzieningenhart Citadel. Gerekend wordt daar met bijdrage van plm. 20 miljoen.)
- Als investeringen in de voorzieningen worden uitgesteld, dan kan dit wel eens een negatief multiplier effect voor de verkoop van woningen en de verdere ontwikkeling van de woningbouw in de waalsprong hebben.
- Aan de andere kant. Als de gemeentelijke portemonnee echt leeg raakt is het dan niet rechtvaardiger om bij de inzet van de beperktere financiële middelen de gehele stad in ogenschouw te nemen?.

Wat is op dit moment de beslissingsruimte binnen het VPP

In onderstaand overzicht is aangegeven wat er:

- a. binnen de ramingen van het voorzieningenplan én meerjarenbegroting 2010-2013 in het verleden al via raadsbesluiten is vrijgegeven of, zoals formatie voor de brandweerpost noord, in de besluitvormingsronde zit.
- b. binnen de ramingen van het voorzieningenplan nog NIET is vrijgegeven.
- c. geraamde baten op basis van de kennis en cijfers in 2009. (grex 2007;excl GF bezuinigingen)

Weliswaar is er nog sprake van aanzienlijke beslissingruimte maar als vrij kan die niet zondermeer bestempeld worden omdat de realisatie van de komende Gemeentefondsbezuiniging die beslissingsruimte fors laat krimpen.

overzicht lasten en baten voorzieningen- en programmaplan Waalsprong per de peildatum 1 januari 2009

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
l a s t e n														
beheer openbare ruimte														
-onderhoud openbare ruimte	1.169	1.180	1.192	1.204	1.204	1.204	1.204	1.204	1.204	1.204	1.204	1.204	1.204	1.204
-afvalinzameling	602	686	860	1.084	1.084	1.084	1.084	1.084	1.084	1.084	1.084	1.084	1.084	1.084
programmamakosten inwoners begroot	1.135	1.280	1.280	1.280	1.280	1.280	1.280	1.280	1.280	1.280	1.280	1.280	1.280	1.280
brandweer (personeel)	393	673	673	673	673	673	673	673	673	673	673	673	673	673
voorzieningenhart de klif	1.308	1.317	1.326	1.335	1.335	1.335	1.335	1.335	1.335	1.335	1.335	1.335	1.335	1.335
voorzieningenhart visveld 1ste fase	1.344	1.365	1.394	1.403	1.403	1.403	1.403	1.403	1.403	1.403	1.403	1.403	1.403	1.403
kindclusters	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26
noodlokalen	556	658	864	857	550	548	546	684	579	578	542	29	110	110
plankosten	360	91	98	105	105	105	105	105	105	34	34	34	34	34
sportpark oosterhout	710	713	716	719	719	719	719	719	719	719	719	719	719	719
sportpark vossenpels	324	326	328	330	330	330	330	330	330	330	330	330	330	330
totaal reeds vastgelegd	7.927	8.315	8.757	9.016	8.709	8.707	8.705	8.843	8.738	8.666	8.630	8.117	8.198	8.198
onderhoud openbare ruimte														
-areaal uitbreiding (meer woningen)	22	164	477	877	1.297	1.716	2.131	2.539	2.944	3.331	3.675	3.938	4.112	4.210
-afvalinzameling (areaal)	0	0	0	0	232	467	705	944	1.186	1.422	1.639	1.815	1.943	2.030
programmamakosten inwoners stelpost	844	1.043	1.620	2.061	2.518	3.548	4.127	4.727	5.348	5.991	6.702	7.153	7.619	7.797
brandweerpost (gebouw)	486	643	631	629	675	668	663	658	652	648	642	637	632	306
voorzieningenhart de klif (indexatie)	0	0	0	0	10	20	30	40	51	61	72	83	95	106
voorzieningenhart visveld 1ste fase (indexatie)	0	0	0	0	9	20	30	40	50	60	70	80	90	101
voorzieningenhart visveld 2e fase	0	0	0	104	281	302	307	305	303	296	294	293	276	274
plankosten indexatie	0	0	0	0	7	15	24	33	21	0	0	1	1	2
sportpark oosterhout 2e fase en indexatie	0	0	0	0	2	166	170	173	176	180	183	186	190	193
sportpark vossenpels (indexatie)	0	0	0	0	2	64	66	68	71	74	76	79	82	85
sporthal citadel	0	178	431	436	440	445	450	455	460	465	470	475	480	486
zwembad	0	0	654	654	654	654	654	654	654	654	654	654	654	654
bibliotheek	0	0	0	0	0	235	231	226	222	217	212	207	202	197
gymzaal woenderskamp	0	0	0	0	0	0	0	0	68	165	166	167	169	170
gymzaal zuidrand	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	71	171	172	173
kindclusters stelpost	0	0	0	0	293	705	707	709	859	1.069	1.243	1.488	1.493	1.498
speel en sportplekken	178	184	193	214	254	301	351	360	248	380	430	463	476	490
sportpark groot oosterhout	0	0	0	0	168	406	409	412	415	418	421	424	428	431
voorzieningenhart citadel	0	0	0	0	718	1.781	1.841	1.877	1.889	2.045	2.294	2.354	2.368	2.430
totaal beslissingsruimte	1.530	2.212	4.006	4.975	7.560	11.513	12.896	14.220	15.617	17.476	19.314	20.668	21.482	21.633
generaal totaal lasten voorzieningenplan	9.457	10.527	12.763	13.991	16.269	20.220	21.601	23.063	24.355	26.142	27.944	28.785	29.680	29.831

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
baten														
gemeentefondsuitkering	4.533	4.754	5.631	7.070	8.477	9.798	11.196	12.509	13.854	15.315	16.719	17.946	18.749	19.424
OZB	2.480	2.649	2.796	3.224	4.195	5.139	6.259	7.828	9.412	10.879	12.050	13.120	14.161	14.635
afvalstoffenheffing	311	384	406	495	635	788	939	1.097	1.252	1.410	1.569	1.719	1.854	1.948
suppletieregeling afvalstoffen	0	38	81	149	254	394	564	768	1.002	1.097	1.155	1.180	1.173	1.165
totaal geraamde inkomsten	7.324	7.825	8.914	10.938	13.561	16.119	18.958	22.202	25.520	28.701	31.493	33.965	35.937	37.172
geraamd tekort/overschot	-2.133	-2.702	-3.849	-3.053	-2.708	-4.101	-2.643	-861	1.165	2.559	3.549	5.180	6.257	7.341

Bijlage 1

reserve waalsprong	mutatie	saldo
saldo reserve 1-1-2009*		4.800
tekort 2009	1434	3.366
tekort 2010	2134	1.232
tekort 2011	2702	-1.470
tekort 2012	3847	-5.317
tekort 2013	3052	-8.369
tekort 2014	2707	-11.076
tekort 2015	4103	-15.179
tekort 2016	2643	-17.822
tekort 2017	864	-18.686
overschot 2018	-1165	-17.521
overschot 2019	-2561	-14.960
overschot 2020	-3546	-11.414
overschot 2021	-3672	-7.742
overschot 2022	-6256	-1.486
overschot 2023	-7342	5.856
saldo	-1056	

* uit begroting 2009; werkelijke stand per 1-1-2010 (volgens begroting 2010) = 4,1 miljoen

Het maximale tekort van de reserve bedraagt in 2017 18,6! Miljoen. In de laatste jaren wordt dit tekort welweer ruimschoots gecompenseerd. Maar met het huidige economische tij is het de vraag of dit wel realistisch is. Stagnerende woningafzet en verlaging van de gemeentefondsuitkering is al realiteit c.q. ligt in het verschiet. (Effecten daarvan zijn nog niet verwerkt, omdat daarvoor ten tijde van de opstelling van dit plan nog geen harde gegevens bekend waren). Bovendien is onder de baten de suppletierегeling afvalstoffen opgenomen. Politieke besluitvorming voor deze heffing dient nog plaats te vinden.

Geplande investeringen

Bibliotheek	6.000.000
Gymzaal woenderskamp	1.300.000
Gymzaal zuidrand	1.400.000
Kindclusters	16.000.000
Speel- en sportplekken	3.000.000
Sportzaal groot oosterhout	3.200.000
Voorzieningshart Citadel	20.000.000
Zwembad	8.300.000
Voorzieningshart visveld 2 ^e fase	6.000.000
Totaal	65.200.000